

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

A. RANTOS

представено на 27 януари 2022 година¹

Дело C-405/20

ЕВ,

JS,

DP

срещу

Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter, Eisenbahnen und Bergbau (BVAEB)

(Преюдициално запитване, отправено от Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд, Австрия))

„Преюдициално запитване — Социална политика — Член 157 ДФЕС — Протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС — Равно заплащане на мъжете и жените — Ограничаване на действието във времето — Директива 2006/54/ЕО — Равни възможности и равно третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите — Членове 5 и 12 —
Забрана за непряка дискриминация, основана на пола —
Професионални социалноосигурителни схеми — Пенсии за осигурителен стаж и възраст на национални държавни служители — Дял на мъжете в категорията на получаващите най-високи пенсии — Правна уредба, която предвижда годишно адаптиране на пенсиите за осигурителен стаж и възраст — Прогресивно намаляващо увеличение с пълно изключване над определен размер на пенсията — Обосновки“

I. Въведение

1. Както следва от решение Defrenne III², премахването на дискриминацията, основана на пола, е част от основните права на човека като общи принципи на правото на Европейския съюз, чието спазване Съдът има за задача да гарантира.

2. В отношение още в решение Defrenne II³ Съдът признава директния ефект на член 119 от Договора за ЕИО (след изменение член 141 ЕО, а понастоящем член 157 ДФЕС), който предвижда прилагането на принципа за равно заплащане на мъжете и жените за равен труд. Съгласно решение от 17 май 1990 г. Barber (C-262/88, наричано по-нататък „решението Barber“, EU:C:1990:209), член 119 от Договора за ЕИО се прилага към професионалните социалноосигурителни схеми⁴, като не може да се прави позоваване на

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² Решение от 15 юни 1978 г., Defrenne, известно като „Defrenne III“ (149/77, EU:C:1978:130, т. 26 и 27).

³ Решение от 8 април 1976 г., Defrenne, известно като „Defrenne II“ (43/75, EU:C:1976:56, т. 40).

⁴ Решение Barber, точка 30.

директния ефект на този член, за да се претендира правото на пенсия, считано от дата преди тази на постановяване на това решение⁵. Тази съдебна практика вече е кодифицирана с Протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС и с Директива 2006/54/ЕО⁶.

3. В настоящия случай ЕВ, JS и DP (наричани по-нататък „жалбоподателите в главните производства“) са пенсионирани австрийски федерални държавни служители от мъжки пол. С приложимата спрямо тях национална правна уредба относно адаптирането на пенсиите за 2018 г. е въведено прогресивно намаляващо увеличение с пълно изключване над определен размер на пенсията, вследствие на което техните пенсии не са увеличени или увеличението им е много малко, за разлика от пенсиите на пенсионерите, получаващи пенсии с по-нисък размер.

4. В рамките на техния спор с Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter, Eisenbahnen und Bergbau (BVAEB) (Осигурителен институт за държавните служители и за работещите в железопътния и минния сектор, Австрия, наричан по-нататък „BVAEB“) жалбоподателите в главните производства поддържат пред запитващата юрисдикция — Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд, Австрия), че тази правна уредба води до непряка дискриминация, основана на пола, тъй като преобладаващата част от федералните държавни служители, които получават най-високи пенсии за осигурителен стаж и възраст, са мъже.

5. Посочената юрисдикция иска от Съда да тълкува член 157 ДФЕС, протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС и Директива 2006/54, за да се установи дали посочената правна уредба съответства на правото на Съюза.

6. В настоящото заключение ще предложи на Съда да отговори на поставените въпроси, че в настоящия случай принципът на равно заплащане се прилага без ограничение на неговото действие във времето и че освен ако не се установи друго при проверките, които следва да извърши запитващата юрисдикция, правото на Съюза допуска правна уредба като разглежданата в главните производства, при условие че тя е обоснована от обективни фактори, които не са свързани с дискриминация, основана на пола.

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза

7. Член 1 от Директива 2006/54 е озаглавен „Цел“ и гласи:

„Целта на настоящата директива е да се осигури прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите.

⁵ Решение Barber, точка 45. Съществува изключение за работниците или техните правоприменици, които преди тази дата са завели дело или са предявили такова искане в съответствие с приложимото национално право.

⁶ Директива на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 година за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите (ОВ L 204, 2006 г., стр. 23; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 8, стр. 262).

За тази цел тя съдържа разпоредби за прилагане на принципа на равното третиране по отношение на:

[...]

в) професионалните социалноосигурителни схеми.

[...]“.

8. Член 2 от тази директива е озаглавен „Определения“ и параграф 1 от него предвижда:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

б) „непряка дискриминация“: когато привидно неутрална разпоредба, критерий или практика би поставила лица от един пол в по-неблагоприятно положение от лица от друг пол, освен ако тази разпоредба, критерий или практика е обективно обоснована от легитимна цел и средствата за постигането на тази цел са подходящи и необходими;

[...]

е) „професионални социалноосигурителни схеми“: схемите, които не са регулирани от Директива 79/7/ЕИО от 19 декември 1978 г. относно постепенното прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване ^[7] и, които имат за цел да предоставят на работници, независимо дали са заети или самостоятелно заети лица, в рамките на едно предприятие или група от предприятия, област на икономическа дейност или професионален сектор, или група професионални сектори, обезщетения, предназначени да допълнят или да заместят обезщетенията, предвидени в законно установените социалноосигурителни схеми, независимо дали участието в тези схеми е задължително или доброволно“.

9. Член 5 от Директива 2006/54, който се съдържа в дял II, глава 2, озаглавена „Равно третиране в професионалните социалноосигурителни схеми“, гласи:

„Без да се засяга член 4, не се допуска пряка или непряка дискриминация, основана на пола, в професионалните социалноосигурителни схеми, по-специално по отношение на:

[...]

в) изчисляването на обезщетенията, включително допълнителните обезщетения, дължими по отношение на съпруг/а или зависими лица, както и условията, регулиращи продължителността и запазването на правото на обезщетение“.

10. Член 7 от тази директива е озаглавен „Материален обхват“ и в параграф 1, буква а), подточка iii) предвижда, че разпоредбите на посочената глава 2 се прилагат към професионалните социалноосигурителни схеми, които осигуряват закрила срещу риска „старост“, включително при преждевременно пенсиониране.

⁷ ОВ L 6, 1979 г., стр. 24; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 192.

11. Член 12 от посочената директива е озаглавен „Ретроактивно действие“ и параграф 1 от него предвижда:

„Всяка мярка за прилагането на настоящата глава по отношение на наетите работници обхваща всички обезщетения, отнасящи се до периодите на заетост след 17 май 1990 г. и има ретроактивно действие към тази дата, без това да засяга работниците или лицата, които имат техните права, и които преди тази дата са завели дело или са си потърсили правата по равностоен начин по националното право. В този случай, мерките за прилагане имат обратно действие до 8 април 1976 г. и обхващат всички обезщетения, отнасящи се до периодите на заетост след тази дата. За държавите членки, които са се присъединили към Общността след 8 април 1976 г. и преди 17 май 1990 г., тази дата се замества с датата, на която член 141 от Договора [понастоящем член 157 ДФЕС] започва да се прилага на тяхната територия“.

Б. Австрийското право

12. Съгласно член 41 („Последици от бъдещи изменения на настоящия федерален закон и адаптиране на обезщетенията, изплащани на вноски“) от Bundesgesetz über die Pensionsansprüche der Bundesbeamten, ihrer Hinterbliebenen und Angehörigen (Pensionsgesetz 1965) (Федерален закон за пенсионните права на федералните държавни служители, на преживелите ги лица и на членовете на техните семейства (Закон за пенсиите от 1965 г.) от 18 ноември 1965 г.⁸, в редакцията, която е в сила към момента на настъпване на фактите в главните производства⁹ (наричан по-нататък „PG 1965“):

„[...]

(2) Пенсиите за осигурителен стаж и възраст и наследствените пенсии, дължими съгласно настоящия закон, [...] трябва да се адаптират по същото време и в същата степен като пенсиите по схемата за задължително пенсионно осигуряване,

1. когато правото на пенсия вече е придобито преди 1 януари на съответната година

[...]

(4) Методът за адаптиране на пенсиите, определен в член 711 от [Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (Общ закон за социалното осигуряване)]¹⁰ (наричан по-нататък „ASVG“) за календарната 2018 г., се прилага по аналогия [...]. При увеличение съгласно член 711, параграф 1, точка 2 от ASVG общият размер на увеличението трябва да се приложи към пенсията за осигурителен стаж и възраст или към наследствената пенсия“.

⁸ BGBl., 340/1965.

⁹ BGBl. I, 151/2017.

¹⁰ BGBl., 189/1955.

13. Член 108f от ASVG, в редакцията в сила към датата на настъпване на фактите в главните производства¹¹, предвижда:

„(1) Федералният министър на социалната сигурност, поколенията и защитата на потребителите определя коригиращия коефициент за всяка календарна година, като взема предвид референтната стойност.

(2) Референтната стойност се определя така, че увеличението на пенсиите вследствие на адаптирането с референтната стойност да съответства на увеличението на потребителските цени съгласно параграф 3. Тя се закръгля до третия десетичен знак.

(3) Увеличението на потребителските цени се определя въз основа на средното увеличение за дванадесет календарни месеца до юли през годината, предшестваща годината на адаптиране, като се използва индексът на потребителските цени за 2000 г. или друг индекс, с който той е заменен. За тази цел следва да се изчисли средноаритметичната стойност на годишните инфлационни проценти, публикувани от Statistik Austria [Австрийски статистически институт, Австрия] за периода на изчислението“.

14. Член 108h от ASVG, в редакцията в сила към датата на настъпване на фактите в главните производства¹², гласи:

„(1) Считано от 1 януари всяка година,

а) всички пенсии, изплащани от пенсионноосигурителни схеми, за които референтната дата (член 223, параграф 2) е преди 1 януари на съответната година,

[...]

се умножават с корекционния коефициент. [...]

(2) Посоченото в параграф 1 адаптиране се извършва въз основа на пенсията, за която е придобито право съгласно разпоредбите, които са били в сила към 31 декември на предходната година [...].“

15. Член 711, параграф 1 от ASVG, в редакцията в сила към датата на настъпване на фактите по главните производства¹³, гласи:

„Чрез дерогация от член 108h, параграф 1, първо изречение и параграф 2 пенсиите за календарната 2018 г. не се увеличават с корекционния коефициент, а както следва: общият пенсионен доход (параграф 2) се увеличава

1. ако не надвишава 1 500 EUR на месец, с 2,2 %;

2. ако не надвишава 2 000 EUR на месец, с 33 EUR;

3. ако е от 2 000 EUR до 3 355 EUR на месец, с 1,6 %;

¹¹ BGBl. I, 29/2017.

¹² BGBl. I, 111/2010.

¹³ BGBl. I, 151/2017.

4. ако е от 3 355 EUR до 4 980 EUR на месец, той се увеличава с процент, линейно намаляващ между посочените стойности от 1,6 % до 0 %.

Ако общият пенсионен доход е над 4 980 EUR на месец, не се извършва увеличение“.

III. Спорът в главните производства, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

16. Жалбоподателите в главните производства са мъже, родени съответно през 1940 г., 1948 г. и 1941 г., които са работили като федерални държавни служители в Австрия. Пенсионирани съответно през 2000 г., 2013 г. и 2006 г., те получават пенсии за осигурителен стаж и възраст съгласно PG 1965, чийто брутен размер през 2017 г. възлиза на 6 872,43 EUR за първия, 4 676,48 EUR за втория и 5 713,22 EUR за третия.

17. Всеки от тримата жалбоподатели в главните производства иска от BVAEB да приеме решение, с което да определи размера на техните пенсии за осигурителен стаж и възраст от 1 януари 2018 г. BVAEB приема, че размерът на пенсиите за осигурителен стаж и възраст на EB и DP не следва да бъде адаптиран, тъй като надхвърля максималния размер от 4 980 EUR месечно, посочен в член 711, параграф 1 от ASVG. Колкото до пенсията за осигурителен стаж и възраст на JS тя е адаптирана, като е приложено увеличение от 0,2989 %.

18. Жалбоподателите в главните производства подават жалба до Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд, Австрия), като твърдят, че член 41, параграф 4 от PG 1965 във връзка с член 711, параграф 1, точка 4 и последно изречение от ASVG (наричани по-нататък общо „разглежданата правна уредба“), които ги лишават напълно или почти напълно от възможността за преизчисляване за 2018 г. поради размера на техните пенсии за осигурителен стаж и възраст, за разлика от пенсионерите, получаващи по-ниски пенсии, противоречи на правото на Съюза поради наличието на непряка дискриминация, основана на пола.

19. В подкрепа на жалбите си те твърдят, че от 1995 г. приложимата към тях правна уредба в областта на възнагражденията и пенсиите става все по-неблагоприятна и че от 31 декември 1998 г. адаптирането на размера на пенсиите за осигурителен стаж и възраст вече не следва изменението на възнагражденията на изпълняващите длъжност държавни служители, както е било предвидено в действащата до тази дата правна уредба, а се основава на корекционен коефициент, който по същество отразява изменението на покупателната способност. Те добавят, че адаптирането на пенсиите, необходимо за „запазване на присъщата на парите стойност“, което по принцип е предвидено в правната уредба относно адаптирането на пенсиите, невинаги е било извършвано през предходните години.

20. Жалбоподателите в главните производства представят статистически анализ, който има за цел да се направи разбивка по пол и по размер на получателите на пенсии за осигурителен стаж и възраст и на наследствени пенсии, попадащи в обхвата на PG 1965. От този анализ следвало, че категорията на получателите на пенсии за осигурителен стаж и възраст с размер над 4 980 EUR месечно включва общо 8 417 мъже и 1 086 жени. Ако се разглеждали само пенсиите за осигурителен стаж и възраст, тази категория включвала 8 417 мъже и 1 040 жени. За сметка на това общият брой получатели на пенсии за осигурителен

стаж и възраст в австрийската федерална публична администрация възлизал на 79 491 мъже и 22 470 жени. В производството пред Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд) тези числени данни не били оспорени нито от BVAEB, нито от посочения съд.

21. В решенията, отнасящи се до EB и DP, съответно от 29 ноември и 10 декември 2018 г., посоченият съд констатира, че разглежданата правна уредба, и по-специално член 711, параграф 1, последно изречение от ASVG, засяга много повече мъже, отколкото жени, тъй като категорията на лицата, получаващи пенсии над максималната основа, включва повече мъже. За сметка на това този съд не прави подобна констатация в решението, отнасящо се до JS, което е постановено с оглед на месечния размер на неговата пенсия на основание на тази правна уредба, и по-специално на член 711, параграф 1, точка 4 от ASVG.

22. С тези решения Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд) отхвърля жалбите на жалбоподателите в главните производства. В това отношение този съд приема, че практиката на Съда, установена с решение от 20 октомври 2011 г., Brachner (C-123/10, EU:C:2011:675), не е приложима към настоящия случай, тъй като главните производства се отнасят не до дискриминация, свързана с минималните пенсии, а с неблагоприятно третиране поради пола на получателите на по-високи пенсии, което трябва да се прецени с оглед на различен критерий. Посоченият съд постановява също, че не може да има дискриминация, когато принадлежността към категорията на получателите на по-високи пенсии е свързана с неблагоприятно третиране при увеличение на съответното обезщетение.

23. Жалбоподателите в главните производства подават *ревизионна* жалба срещу тези решения до запитващата юрисдикция, която съединява делата.

24. Посочената юрисдикция отбелязва, че жалбоподателите в главните производства не получават пенсии съгласно ASVG, а съгласно PG 1965, чиито разпоредби, доколкото са относими, се прилагат в случая към пенсиите на държавни служители, които са родени преди 1955 г. и са били назначени в държавната администрация най-късно до 2005 г., като впоследствие са пенсионирани.

25. Според посочената юрисдикция с оглед на практиката на Съда получаваните от жалбоподателите в главните производства пенсии за осигурителен стаж и възраст попадат в обхвата на понятието „заплащане“ по смисъла на член 157 ДФЕС, а по смисъла на Протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС и на дял II, глава 2 от Директива 2006/54 трябва да се считат за обезщетения, изплащани в рамките на „професионална социалноосигурителна схема“.

26. Същата юрисдикция подчертава, че този протокол и член 12 от Директива 2006/54 предвиждат ограничаване във времето на действието на принципа на равно заплащане на мъжете и жените по отношение на „обезщетенията по професионалните социалноосигурителни схеми“, което ограничаване произтича от решение Barber. За държавите членки, които — като Австрия — са се присъединили към Споразумението за

Европейското икономическо пространство¹⁴ на 1 януари 1994 г., не можело да се прави позоваване на принципа на равно заплащане на мъжете и жените за пенсионни обезщетения за периоди на трудов стаж преди 1 януари 1994 г.

27. Запитващата юрисдикция иска да установи дали и доколко това ограничаване засяга възможността на жалбоподателите в главните производства да се позоват на принципа на равно третиране на мъжете и жените, що се отнася до разглежданата правна уредба относно адаптирането на пенсиите за осигурителен стаж и възраст за 2018 г. Тази юрисдикция счита, че са възможни три тълкувания.

28. Съгласно първото тълкуване, предложено от посочената юрисдикция, адаптирането на пенсиите за осигурителен стаж и възраст е част от обезщетението, която може да се свърже с периоди на заетост преди референтната дата, а именно 1 януари 1994 г., което изключвало напълно възможността жалбоподателите в главните производства да се позоват на принципа на равно третиране, предвиден в член 157 ДФЕС и в Директива 2006/54. При все това разясненията, направени от Съда в решение от 6 октомври 1993 г., *Ten Oever* (C-109/91, EU:C:1993:833), както и текстът на Протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС противоречели на това първо тълкуване.

29. Съгласно второто тълкуване прослужените периоди на заетост изключвали възможността за позоваване на прилагането на принципа на равно третиране само доколкото тези периоди са преди референтната дата. В такъв случай следвало за всеки от жалбоподателите в главните производства да се изчисли дялът на периодите му на заетост след 1 януари 1994 г. спрямо всичките му периоди на заетост и да се допусне адаптиране на пенсията за осигурителен стаж и възраст по недискриминационен начин само за този дял.

30. Третото тълкуване е в смисъл, че ограничаването във времето на действието на принципа на равно третиране не е приложимо за части от обезщетението като ежегодното адаптиране на пенсиите за осигурителен стаж и възраст. Според запитващата юрисдикция практиката на Съда подкрепяла това тълкуване.

31. Освен това тази юрисдикция отбелязва, че съгласно член 108h от ASVG размерът на пенсиите за осигурителен стаж и възраст трябва да се адаптира ежегодно спрямо процента на инфлацията. В резултат на разглежданата правна уредба обаче държавните служители, които получават месечна пенсия над определен размер, били третирани неблагоприятно в сравнение с получаващите по-ниски пенсии, тъй като за разлика от последните на тях им е отказано изцяло или почти изцяло увеличение за 2018 г. Следователно от решаващо значение за изхода на главните производства е въпросът дали произтичащата от тази правна уредба непряка дискриминация, основана на пола, може евентуално да се счита за обоснована с оглед на правото на Съюза.

32. В това отношение BVAEB твърди пред запитващата юрисдикция, че освен класическата цел за запазване на покупателната способност на пенсионерите посочената правна уредба преследва и цел със „социален аспект“. Всъщност, ако адаптирането на пенсиите се извършва с еднакъв процент всяка година, без да се прави разграничение според техния размер, това адаптиране много бързо би довело до появата на „необоснована драстична

¹⁴ Споразумение, сключено на 2 май 1992 г. (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3) и одобрено с Решение 94/1/ЕОВС, ЕО на Съвета и на Комисията от 13 декември 1993 година, относно сключването на Споразумението за Европейското икономическо пространство между Европейските общности, техните държави членки и Република Австрия, Република Финландия, Република Исландия, Княжество Лихтенщайн, Кралство Норвегия, Кралство Швеция и Конфедерация Швейцария (ОВ L 1, 1994 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 53, стр. 3).

разлика“. Ето защо, както с оглед на запазването на покупателната способност, така и на този социален аспект било разбираемо, че законодателят предприема нормативни мерки за намеса, като „подпомага“ ниските пенсии, но по отношение на пенсиите с размер, значително надвишаващ средния, не счита за необходимо повишаване на покупателната способност. Прогресивното намаляване по групи, избрано от законодателя при адаптирането на пенсиите за осигурителен стаж и възраст за 2018 г., било обосновано от факта, че от увеличаващите се над средното ниво разходи за храна и издръжка (храна, напитки, жилище) са засегнати ниските и средните по размер пенсии.

33. Запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно необходимостта, целесъобразността и най-вече съгласуваността на разглежданата правна уредба. Всъщност тази правна уредба се прилагала само спрямо получателите на пенсии за осигурителен стаж и възраст, при положение че съществуват подходящи инструменти за социална политика, чийто обхват е обективно определен, като прогресивните ставки на данъка върху доходите, трансферните плащания и други финансирани от данъци помощи. Освен това съгласно вътрешното право лицата, по отношение на които се прилага член 41 от РГ 1965, а именно пенсионирани държавни служители, били в особено положение, което съществено ги отличава от получателите на пенсии от социалноосигурителни схеми, тъй като пенсията за осигурителен стаж и възраст на държавен служител е плащане с публичноправен характер, което трябва да се счита за възнаграждение за предоставени услуги. Според практиката на *Verfassungsgerichtshof* (Конституционен съд, Австрия) основната характеристика на пенсиите за осигурителен стаж и възраст на държавните служители се основава по-специално на обстоятелството, че правоотношението на държавния служител с неговия работодател е безсрочно правоотношение, в рамките на което и пенсията е обезщетение, предоставяно единствено от работодателя. Следователно, докато пенсиите, изплащани в рамките на социалноосигурителните схеми, се основават на принципа на финансиране от вноски и се дължат от осигурителен институт, вноските на държавните служители на активна служба не постъпват в институцията в рамките на схема за пенсионно осигуряване, а в държавния бюджет.

34. Освен това, въпреки че националният законодател е предприел значителна намеса по отношение на адаптирането на пенсиите на държавните служители за 2018 г., той не приложил такава мярка за „социално изравняване“ и по отношение на държавни служители на активна служба, за които не е предвидено прогресивно намаляване при адаптирането на възнагражденията за 2018 г. Възнагражденията на държавните служители на активна служба били увеличени общо с 2,33 %, което не се ограничава само до корекция за инфлация, а включвало също така и допълнително увеличение на основание, че на държавните служители се полага и дял в икономическия растеж. Освен това този законодател се намесил само в приложимата по отношение на държавни служители професионална социалноосигурителна схема, като същевременно се въздържал от подобни намеси в останалите професионални социалноосигурителни схеми, например частните, което не изглеждало съгласувано.

35. Според запитващата юрисдикция възниква също въпросът дали при проверката на пропорционалността и съгласуваността на разглежданата правна уредба е допустимо да се разглежда отделно само определена година, или следва да се вземе предвид и обстоятелството, че тази мярка не е еднократна по естеството си, тъй като за някои години националният законодател вече многократно се е отклонявал от въведеното през 2004 г. основно правило за адаптиране. Така например един от жалбоподателите в главните производства твърдял, без това да е оспорено от *Bundesverwaltungsgericht* (Федерален

административен съд), че от пенсионирането му до 2017 г. адаптирането на пенсията му е довело до спад от общо 22 % спрямо правилната индексация вследствие на инфлацията, а след влизането в сила на разглежданата правна уредба — до спад от общо 25 %.

36. Накрая, следва да се установи дали наличието на група от лица, за която е характерно, че получава по-високи пенсии за осигурителен стаж и възраст и че делът на мъже в нея е по-голям, тъй като — поради това че в миналото жените са били третирани по-неблагоприятно в професионалния живот — мъжете по-често са заемали длъжности, водещи до по-високи пенсии, представлява самостоятелно основание или пък изключва възможността да се претендира, че е налице дискриминация на мъжете в това отношение.

37. При тези обстоятелства Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Следва ли ограничението на прилагането във времето на изискването за равно третиране на мъже и жени съгласно решение Barber, C-262/88, както и съгласно Протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС и член 12 от Директива [2006/54/ЕО] да се тълкува в смисъл, че е законосъобразно получаващо пенсия лице (от Австрия) да не може или да може само (частично) да се позове на принципа на равно третиране за частта от правото на пенсия, която се отнася до периоди на заетост след 1 януари 1994 г., за да претендира, че е дискриминирано от разпоредби относно предвиденото за 2018 г. адаптиране на пенсиите на държавните служители като приложеното в главните производства?
- 2) Следва ли изискването за равно третиране на мъже и жени (съгласно член 157 ДФЕС във връзка с член 5 от Директива 2006/54/ЕО) да се тълкува в смисъл, че непряка дискриминация като евентуално произтичащата от приложимите в главните производства разпоредби относно адаптирането на пенсиите през 2018 г. е обоснована и като се вземат предвид предприети по-рано подобни мерки и причинените от тяхното кумулативно действие значителни загуби на реалната стойност на пенсиите (в конкретния случай 25 %) в сравнение с индексацията вследствие на инфлацията, и по специално
 - за предотвратяването на (възникваща при периодично адаптиране с единна ставка) драстична разлика между по-високите и по-ниските пенсии, въпреки че тази разлика би била чисто номинална и съотношението на стойностите на пенсиите би останало непроменено,
 - за реализирането на общ „социален аспект“ като повишаването на покупателната способност на получателите на по-ниски пенсии, въпреки че: а) тази цел може да бъде постигната и без ограничение на адаптирането на по-високите пенсии; и б) законодателят не предвижда подобна мярка по същия начин за повишаването на покупателната способност при индексация вследствие на инфлацията на по-ниските заплати на държавните служители (за сметка на адаптирането на по-високи заплати) и също така не е приел разпоредба за подобна намеса в адаптирането на размера на пенсиите от други професионални социалноосигурителни схеми (без участие на държавата), с цел да бъде постигнато повишаване на покупателната способност на по-ниските пенсии (за сметка на адаптирането на по-високите пенсии),

- за запазването и финансирането на „схемата“, въпреки че пенсиите на държавните служители не се дължат от осигурителен институт, организиран по подобие на осигурителна схема, финансирана от вноски, а от федералната държава като работодател на пенсионирани държавни служители като възнаграждение за извършена работа, така че в крайна сметка решаващо значение имат само съображения от бюджетен характер, а не запазването или финансирането на схемата,
- тъй като формира самостоятелно основание или (преди това) изначално изключва възможността да се приеме, че е налице непряка дискриминация, основана на пола по смисъла на Директива 2006/54 в ущърб на мъжете, когато статистически значително по-високата степен на засегнатост на мъжете от групата на получателите на по-високи пенсии трябва да се квалифицира като последица от по-специално обичайната в миналото липса на равни възможности за жените в областта на заетостта и професиите, или
- тъй като разпоредбата е допустима като позитивна мярка по смисъла на член 157, параграф 4 ДФЕС?“.

38. Писмени становища представят жалбоподателите в главните производства, австрийското правителство, както и Европейската комисия. DP представя и допълнително писмено становище.

IV. Анализ

A. По първия преюдициален въпрос

39. С първия въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали Протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС и член 12 от Директива 2006/54 трябва да се тълкуват в смисъл, че предвиденото в тези разпоредби ограничаване във времето на действието на принципа на равно заплащане на мъжете и жените се прилага към национална правна уредба относно предоставяни в рамките на професионална социалноосигурителна схема обезщетения, предвиждаща годишно адаптиране на пенсиите за осигурителен стаж и възраст след 1 януари 1994 г., ако част от периодите на заетост на съответното лице са преди тази дата.

40. В самото начало следва да се провери дали пенсии за осигурителен стаж и възраст като тези на жалбоподателите в главните производства попадат в приложното поле на член 157 ДФЕС и на Директива 2006/54.

41. Съгласно член 157, параграф 2 ДФЕС под „заплащане“ трябва да се разбира обичайната основна или минимална заплата или надница, както и всяка друга придобивка в пари или в натура, изплатена пряко или непряко от работодателя на работника за неговия труд. Съгласно практиката на Съда понятието „заплащане“ по смисъла на тази разпоредба трябва да се тълкува в широк смисъл и включва по-конкретно всички придобивки в пари или в натура, настоящи или бъдещи, при положение че същите са предоставени, включително непряко, от работодателя на работника или служителя за неговия труд, независимо дали по силата на трудов договор, законодателни разпоредби или на

доброволни начала¹⁵.

42. Що се отнася по-конкретно до пенсиите, предоставени на федералните държавни служители съгласно PG 1965, Съдът е отбелязал, че размерът на пенсията зависи от периодите на служба и от предхождания ги стаж за пенсиониране, както и от заплащането, което е получавал държавният служител. Пенсията представлява бъдещо парично плащане на работодателя към служителите му като пряка последица от трудовото им правоотношение. Всъщност националното право разглежда тази пенсия като заплащане, което продължава да бъде превеждано в рамките на служебно правоотношение, продължаващо след пенсионирането на държавния служител. Вследствие на това Съдът е постановил, че посочената пенсия следователно представлява „заплащане“ по смисъла на член 157, параграф 2 ДФЕС¹⁶.

43. Освен това член 1, буква в) от Директива 2006/54 гласи, че тя съдържа разпоредби за прилагане на принципа на равното третиране по отношение на „професионалните социалн[оо]сигурителни схеми“. Съгласно член 2, параграф 1, буква е) от тази директива тези схеми са „схемите, които не са регулирани от Директива [79/7] и които имат за цел да предоставят на работници, независимо дали са заети или самостоятелно заети лица, в рамките на едно предприятие или група от предприятия, област на икономическа дейност или професионален сектор, или група професионални сектори, обезщетения, предназначени да допълнят или да заместят обезщетенията, предвидени в законно установените социалн[оо]сигурителни схеми, независимо дали участието в тези схеми е задължително или доброволно“.

44. От практиката на Съда е видно, че предвидената в PG 1965 пенсионна схема за федералните държавни служители представлява схема, която осигурява на работещите от даден професионален сектор обезщетения, предназначени да заместят обезщетенията, предвидени в задължителната социалноосигурителна схема по смисъла на член 2, параграф 1, буква е) от Директива 2006/54. Всъщност за работата си във федералната администрация служителите на федералната държава не се осигуряват по въведената с ASVG пенсионноосигурителна схема, тъй като служебното правоотношение им дава право на пенсия, еквивалентна на тази по общата пенсионноосигурителна схема¹⁷.

45. Следователно, както отбелязва запитващата юрисдикция, пенсии като получаваните от жалбоподателите в главните производства трябва да се считат за „заплащане“ по смисъла на член 157 ДФЕС, параграф 2 и за обезщетения, изплащани в рамките на „професионална социалноосигурителна схема“ по смисъла на член 2, параграф 1, буква е) от Директива 2006/54, така че те попадат в приложното поле на тази директива.

46. По отношение на такива обезщетения правото на Съюза предвижда ограничаване във времето на прилагането на принципа на равно заплащане на мъжете и жените. В това отношение в решение *Barber* Съдът постановява, че императивни съображения за правна сигурност не допускат да се поставят под въпрос правни положения, които са изчерпали своите последици в миналото, когато съществува риск от нарушаване с обратна сила на финансовото равновесие на много договорно изключени пенсионни схеми, и че все пак е необходимо да се направи изключение за лицата, които своевременно са предприели действия по защита на своите права. Съгласно това решение не се допуска никакво

¹⁵ Решение от 8 май 2019 г., *Praxair MRC* (C-486/18, EU:C:2019:379, т. 70 и цитираната съдебна практика).

¹⁶ Решение от 21 януари 2015 г., *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, т. 23).

¹⁷ Решение от 16 юни 2016 г., *Lesar* (C-159/15, EU:C:2016:451, т. 28).

ограничаване на действието на посоченото тълкуване, що се отнася до придобиването на право на пенсия от датата на посоченото решение, в резултат на което да не може да се прави позоваване на директния ефект на член 119 от Договора за ЕИО (понастоящем след измененията член 157 ДФЕС), за да се претендира правото на пенсия, считано от дата преди тази на постановяване на същото решение, с изключение на работниците или на техните правоприменици, които преди тази дата са предявили иск или са използвали равностойно правно средство за защита съгласно приложимото национално право¹⁸.

47. Следователно съгласно решение Barber позоваване на директния ефект на член 119 от Договора за ЕИО (понастоящем след измененията член 157 ДФЕС), за да се претендира равно третиране в областта на професионалното пенсионно осигуряване, е възможно само по отношение на обезщетенията, дължими за периоди на заетост след 17 май 1990 г., датата на това решение, при спазване на предвиденото изключение¹⁹. Това ограничение се съдържа и в Протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС, чиято формулировка е идентична с тази на протокол (№ 2) относно член 119 от Договора за ЕО, който има *явна връзка* с решение Barber, тъй като се позовава по-специално на същата дата, а именно 17 май 1990 г.²⁰. Такова ограничение се съдържа и в член 12, параграф 1 от Директива 2006/54.

48. В настоящия случай съгласно практиката на Съда, като се има предвид че фактите в главните производства се отнасят едновременно до периоди на служба преди и след присъединяването на Австрия към Европейското икономическо пространство и към Съюза, не може да се прави позоваване на принципа на равно заплащане на мъжете и жените във връзка с пенсионни обезщетения за периоди на служба преди *1 януари 1994 г.*²¹.

49. От акта за преюдициално запитване е видно, че разглежданата правна уредба относно адаптирането на пенсиите за 2018 г. в рамките на PG 1965 предвижда прогресивно намаляващо увеличение с пълно изключване над определен размер на пенсията. Ето защо на жалбоподателите в главните производства не е предоставено никакво (в случая на EV и DP) или почти никакво (в случая на JS) увеличение на пенсиите, тъй като техният размер, надвишава или се доближава до 4 980 EUR месечно, за разлика от пенсионерите, получаващи пенсии с по-нисък размер. Пред запитващата юрисдикция те твърдят, че категорията на получатели на пенсии с размер над 4 980 EUR месечно в голямата си част се състои от мъже, които поради това били жертви на дискриминация, основана на пола.

50. Посочената юрисдикция иска да установи доколко жалбоподателите в главните производства могат да се позоват на принципа на равно заплащане на мъжете и жените, за да твърдят, че разглежданата правна уредба съдържа забранена от правото на Съюза дискриминация, основана на пола. В това отношение посочената юрисдикция изтъква три възможни тълкувания²², като счита, че редица доводи подкрепят третото тълкуване, съгласно което ограничаването във времето на действието на принципа на равно

¹⁸ Точки 44 и 45 от решение Barber. Вж. също решение от 23 октомври 2003 г., Schönheit и Becker (C-4/02 и C-5/02, EU:C:2003:583, т. 99).

¹⁹ Решение от 23 октомври 2003 г., Schönheit и Becker (C-4/02 и C-5/02, EU:C:2003:583, т. 100 и цитираната съдебна практика).

²⁰ Вж. в този смисъл решение от 23 октомври 2003 г., Schönheit и Becker (C-4/02 и C-5/02, EU:C:2003:583, т. 101 и цитираната съдебна практика).

²¹ Вж. по аналогия решение от 12 септември 2002 г., Niemi (C-351/00, EU:C:2002:480, т. 54 и 55). В същия смисъл член 12 параграф 3 от Директива 2006/54 гласи, че „[з]а държавите членки, които са се присъединили към Общността след 17 май 1990 г. и, които на 1 януари 1994 г. са били договарящи се страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство, датата 17 май 1990 г. [...] се замества с датата 1 януари 1994 г.“.

²² Вж. точки 28—30 от настоящото заключение.

заплащане, предвиден в Протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС и член 12 от Директива 2006/54, не се прилага към адаптиране на пенсиите като разглежданото в главните производства.

51. Съгласен съм с анализа на запитващата юрисдикция. Всъщност в този протокол се посочва, че за целите на член 157 ДФЕС облагите съгласно професионалните схеми за социална сигурност не се считат за възнаграждение, ако и доколкото те се отнасят към периоди на заетост преди 17 май 1990 г.²³ Както обаче следва от практиката на Съда²⁴, посоченият протокол трябва да се тълкува с оглед на решение Barber. В това отношение делото, по което е постановено това решение, се отнася до обстоятелството, че работеща жена има право на незабавна пенсия след нейното уволнение по икономически причини, докато в подобен случай работещ мъж на същата възраст може да претендира само отложена пенсия²⁵. Съдът постановява, че не може да се прави позоваване на директния ефект на член 119 от Договора за ЕИО (понастоящем след измененията член 157 ДФЕС), за да се *претендира правото на пенсия*, считано от дата преди датата на постановяване на посоченото решение²⁶.

52. В настоящия случай обаче главните производства не се отнасят до предоставянето на право на пенсия. Жалбоподателите в главните производства са пенсионирани след 1 януари 1994 г. и получават пенсия, като не оспорват нито датата на придобиването ѝ, нито първоначалния ѝ размер. Те не оспорват и размера на пенсиите си във връзка с извършени в миналото плащания нито във връзка с периоди на заетост преди 1 януари 1994 г.

53. Жалбоподателите в главните производства се позовават на принципа на равно заплащане единствено по отношение на правната уредба относно адаптирането на пенсиите за осигурителен стаж и възраст за 2018 г. Това адаптиране се отнася само за посочената година и няма обратно действие. При тези условия според мен прилагането на принципа на равно заплащане не следва да се ограничава за частта от тяхното право на пенсия, която се отнася до периоди на заетост след 1 януари 1994 г. Напротив, жалбоподателите в главните производства могат да се позоват изцяло на принципа на равно заплащане, без ограничаване във времето на действието на този принцип.

54. Ето защо предлагам на първия въпрос да се отговори, че Протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС и член 12 от Директива 2006/54 трябва да се тълкуват в смисъл, че предвиденото в тези разпоредби ограничаване във времето на действието на принципа на равно заплащане на мъжете и жените не се прилага към национална правна уредба относно предоставяни в рамките на професионална социалноосигурителна схема обезщетения, предвиждаща годишно адаптиране на пенсиите за осигурителен стаж и възраст след 1 януари 1994 г., включително когато част от периодите на заетост на съответното лице са преди тази дата.

²³ Член 12 параграф 1 от Директива 2006/54 е формулиран по почти идентичен начин като Протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС, като гласи, че „[в]сяка мярка за прилагането на настоящата глава по отношение на наетите работници обхваща всички обезщетения, отнасящи се до периодите на заетост след 17 май 1990 г. и има ретроактивно действие към тази дата“. Двете разпоредби са предмет на изключение, което не е приложимо към дела като главните производства.

²⁴ Вж. точка 47 от настоящото заключение.

²⁵ Решение Barber, точка 38.

²⁶ При спазването на изключение, което не е приложимо към дела като тези по главните производства.

Б. По втория преюдициален въпрос

55. С втория преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 157 ДФЕС и член 5 от Директива 2006/54 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която предвижда годишно адаптиране на пенсиите за осигурителен стаж и възраст на държавните служители под формата на прогресивно намаляващо увеличение с пълно изключване над определен размер на пенсията, в случай че тази правна уредба засяга неблагоприятно много по-голям брой мъже, отколкото жени.

56. Съгласно член 5, буква в) от Директива 2006/54 не се допуска пряка или непряка дискриминация, основана на пола, при изчисляването на обезщетенията в професионалните социалноосигурителни схеми, които в съответствие с член 7, параграф 1, буква а), подточка iii) от тази директива осигуряват закрила по-специално срещу риска „старост“²⁷.

57. В самото начало следва да се констатира, че национална правна уредба като разглежданата в главните производства не води до дискриминация, пряко основана на пола, тъй като се прилага без разлика както за работниците мъже, така и за работниците жени.

58. Колкото до въпроса дали такава правна уредба води до непряка дискриминация, основана на пола, за целите на Директива 2006/54 тя е определена в член 2, параграф 1, буква б) от посочената директива като положение, при което привидно неутрална разпореда, критерий или практика би поставила лица от един пол в по-неблагоприятно положение от лица от друг пол, освен ако тази разпореда, критерий или практика е обективно обоснована от легитимна цел и средствата за постигането на тази цел са подходящи и необходими.

59. Както отбелязва запитващата юрисдикция, съгласно разглежданата правна уредба федералните държавни служители, които получават месечна пенсия за осигурителен стаж и възраст над определен размер, са в по-неблагоприятно положение от получаващите по-ниски пенсии, тъй като техните пенсии не са били увеличени.

60. С оглед на член 2 параграф 1, буква б) от Директива 2006/54 Съдът е постановил, че такова особено по-неблагоприятно положение би могло да се приеме за налично, по-специално ако се докаже, че дадена национална уредба засяга неблагоприятно много по-голям брой лица от единия, отколкото от другия пол²⁸. Оценката на фактите, от които може да бъде предположено съществуването на непряка дискриминация, е от компетентността на националната юрисдикция в съответствие с националното право или практика, което/която може да предвижда по-специално непряката дискриминация да се доказва с всички средства, включително въз основа на статистически данни²⁹. Тази юрисдикция следва да прецени доколко представените пред нея статистически данни са надеждни и дали могат да бъдат взети предвид, т.е. дали по-специално не са израз на съвсем случайни или конюнктурни събития и дали са достатъчно значими³⁰.

²⁷ Решение от 24 септември 2020 г., YS (Професионални пенсии на служители на ръководни длъжности) (C-223/19, наричано по-нататък „решението YS“, EU:C:2020:753, т. 41).

²⁸ Решение YS, точка 49 и цитираната съдебна практика.

²⁹ Решение YS, точка 50 и цитираната съдебна практика.

³⁰ Решение YS, точка 51 и цитираната съдебна практика. Подчертавам, че тези статистически данни имат само относителна стойност и не могат да се възприемат като абсолютен критерий за установяване на особено неблагоприятно положение на лицата от единия пол спрямо лицата от другия пол.

61. В това отношение запитващата юрисдикция посочва, че въз основа на констатациите на Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд) по отношение на делата относно EB и DP, не е изключено да са изпълнени статистическите условия за наличие на непряка дискриминация, основана на пола. В случай че запитващата юрисдикция стигне до извода, че разглежданата национална разпоредба засяга неблагоприятно много по-голям брой мъже, отколкото жени, тази юрисдикция би следвало да провери доколко подобна разлика в третирането все пак може да бъде оправдана от обективни фактори, които не са свързани с каквато и да било дискриминация, основана на пола, както следва от член 2, параграф 1, буква б) от Директива 2006/54.

62. В съответствие с практиката на Съда това е така в частност ако избраните средства отговарят на законосъобразна цел на социалната политика, могат да постигнат преследваната със съответната правна уредба цел и с оглед на това са необходими, като те могат да бъдат считани за годни да гарантират реализирането на посочената цел само ако действително отговарят на грижата за постигането ѝ и се прилагат последователно и систематично³¹. В качеството си на автор на предполагаемата дискриминационна норма държавата членка следва да покаже, че тази норма съответства на законосъобразна цел на социалната политика, че тази цел не е свързана с каквато и да е основана на пола дискриминация и че е могло разумно да се приеме, че избраните средства са подходящи за осъществяването на същата цел³². Съдът е постановил също, че когато избират подходящите мерки за осъществяването на целите на своята социална политика и политиката на заетост, държавите членки разполагат с широка възможност за преценка³³.

63. Освен това от практиката на Съда следва, че макар в крайна сметка националният съд, който е единствено компетентен да прецени фактите и да тълкува националното законодателство, да трябва да определи дали и в каква степен разглежданата законова разпоредба е оправдана от такъв обективен фактор, Съдът, от който в рамките на преюдициалното производство се изисква да предостави полезни отговори на този национален съд, е компетентен да даде указания, изведени от преписката по главното производство, както и от предоставените пред него становища, така че да позволи на националния съд да се произнесе³⁴.

64. В настоящия случай от акта за преюдициално запитване и от писменото становище на австрийското правителство е видно, че освен целта за запазване на покупателната способност на пенсионерите разглежданата правна уредба съдържа цел „със социален аспект“, доколкото през 2018 г. повишението над средното ниво на цените на потребителските стоки за ежедневна консумация (хранителни продукти) и жилищата е засегнало предимно пенсионираните държавни служители с по-ниски пенсии. Целта на установеното с тази правна уредба специално адаптиране на пенсиите била конкретната загуба на покупателната способност при по-ниските и средните доходи да се компенсира с по-съществено адаптиране, отколкото обичайно предвиденото в член 108h от ASVG. Освен това според австрийското правителство прогресивно намаляващото адаптиране на пенсиите с пълно изключване над определен размер на пенсията позволило на пенсионноосигурителна схема на държавните служители, която е финансирана не с

³¹ Решение YS, точка 56 и цитираната съдебна практика.

³² Решение от 17 юли 2014 г., Leone (C-173/13, EU:C:2014:2090, т. 55 и цитираната съдебна практика).

³³ Решение YS, точка 57 и цитираната съдебна практика.

³⁴ Вж. в този смисъл решение YS, точка 58 и цитираната съдебна практика.

вноски, а с държавни средства, да реализира икономии³⁵. Ето защо за разглежданата правна уредба било показателно устойчивото финансиране на обезщетенията и справедливостта по отношение на поколенията.

65. В това отношение Съдът е постановил, че макар бюджетни съображения да не могат да оправдаят дискриминацията на някой от половете, предвид широката свобода на преценка, която имат държавите членки, целите да се гарантира *устойчивото финансиране на пенсиите* и да се *намали разликата между размерите на финансираните от държавата пенсии*, могат да се считат за законосъобразни цели на социалната политика, които нямат нищо общо с каквато и да било дискриминация, основана на пола³⁶.

66. При това положение следва да се приеме, че разглежданата правна уредба е обективно обоснована от легитимни цели по смисъла на член 2 параграф 1, буква б) от Директива 2006/54.

67. В настоящия случай и освен ако не се установи друго при проверките, които запитващата юрисдикция следва да направи в това отношение, разглежданата правна уредба, изглежда, може да има такива цели. Всъщност, от една страна, икономии от липсата на адаптиране на най-високите пенсии за осигурителен стаж и възраст са позволили да се повишат по-ниските пенсии и същевременно да се постигнат бюджетни икономии за държавата, с които се цели да се гарантира дългосрочното финансиране на пенсиите на държавните служители³⁷.

68. От друга страна, както подчертава Комисията, индексването на пенсиите за осигурителен стаж и възраст спрямо процента на инфлацията само по себе си не променя разликите между размерите на различните пенсии, които от математическа гледна точка оставали непроменени. Все пак, волята на националния законодател да защити в по-голяма степен пенсиите с по-нисък размер от последиците от инфлацията е приемлива цел на социалната политика, доколкото повишението на цените засяга по-сериозно жизнения стандарт на лицата, получаващи по-ниски пенсии. В настоящия случай, тъй като засяга само обезщетенията в размер над определен праг, разглежданата правна уредба води до доближаването им до нивото на по-ниските пенсии³⁸.

69. Тази правна уредба, изглежда, не води до мерки, които надхвърлят необходимото за постигането на посочените цели, по-специално защото предвидените в член 711 от ASVG ограничения на увеличението на пенсиите варират според размера на отпуснатите обезщетения³⁹.

70. С оглед на изтъкнатите от запитващата юрисдикция доводи следва да се разгледа дали правна уредба като разглежданата в главните производства е прилагана последователно и систематично.

³⁵ Отбелязвам, че в писменото си становище DP оспорва, че тези цели са основание за разглежданата правна уредба.

³⁶ Решение YS, точки 60 и 61. Вж. също решение от 21 януари 2021 г., INSS (C-843/19, EU:C:2021:55, т. 38).

³⁷ Вж. в това отношение заключението на генералния адвокат Kokott по дело НК (Професионални пенсии на служители на ръководни длъжности) (C-223/19, EU:C:2020:356, т. 79), съгласно което законодателят, изглежда, следва целта да се облекчи тежестта върху публичните финанси всеобхватно и систематично.

³⁸ Вж. в този смисъл решение YS, точка 63.

³⁹ Вж. в този смисъл решение YS, точка 65.

71. Първо, тази юрисдикция отбелязва, че разглежданата правна уредба се прилага само спрямо получателите на пенсии за осигурителен стаж и възраст, при положение че съществуват подходящи инструменти за социална политика като прогресивните ставки на данъка върху доходите или финансираните от данъци помощи. Според мен обаче наличието на други инструменти за социална политика не може да лиши държава членка от възможността да диференцира адаптирането на размера на пенсиите за осигурителен стаж и възраст. В рамките на широката свобода на преценка, с която разполага, тази държава членка трябва да има възможността да използва посочените различни средства, заедно или поотделно, за да преследва законосъобразна цел на социалната политика.

72. Второ, посочената юрисдикция подчертава, че докато пенсиите, изплащани по социалноосигурителните схеми, се основават на принципа на финансиране от вноски и се дължат от осигурителен институт, вноските на държавните служители на активна служба не постъпват в институт в рамките на схема за пенсионно осигуряване, а в държавния бюджет. Според мен тази разлика в правното положение на държавните служители и лицата, осигуряващи се по социалноосигурителна схема, не означава, че пенсиите за осигурителен стаж и възраст на държавните служители непременно трябва да се повишават еднакво в зависимост от процента на инфлация. Всъщност устойчивото финансиране на пенсиите и намаляването на разликата между размерите на пенсиите — които са законосъобразни цели на социалната политика и не са свързани с каквато и да било дискриминация, основана на пола — могат да се прилагат както към пенсионноосигурителна схема, финансирана от държавата, така и към схема, основана на вноски, плащани на осигурителен институт.

73. Трето, същата юрисдикция отбелязва, че макар националният законодател да е предприел значителна намеса, като е адаптирал пенсиите на държавните служители за 2018 г., той не е приложил такава мярка за „социално изравняване“ по отношение на държавни служители на активна служба, за които не е предвидено прогресивно намаляване при адаптирането на възнагражденията за 2018 г. Струва ми се обаче, че за да се провери дали средствата, избрани за да се постигне законосъобразна цел на социалната политика, се прилагат последователно и систематично, следва да се вземе предвид съответната категория, а именно тази на пенсионираните държавни служители. В това отношение запитващата юрисдикция следва да провери дали, както твърди австрийското правителство, разглежданата правна уредба се прилага еднакво за всички лица, които получават държавни пенсии. Ако това не е така, тази правна уредба не би била последователна в това отношение. Ако това е така, разликата между пенсиите за осигурителен стаж и възраст на държавните служители и възнагражденията на държавните служители на активна служба според мен не попада в приложното поле на член 5 от Директива 2006/54, който има за цел само да забрани в професионалните социалноосигурителни схеми всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пола.

74. Четвърто, запитващата юрисдикция твърди, че националният законодател се е намесил само в приложимата по отношение на държавни служители професионална социалноосигурителна схема, като същевременно се е въздържал от подобни намеси в останалите професионални социалноосигурителни схеми, например частните. Що се отнася до този довод, струва ми се, че той също не попада в обхвата на член 5 от Директива 2006/54. Всъщност следва да се разгледа дали е спазен принципът на равно заплащане на мъжете и жените, що се отнася до разглежданата професионална социалноосигурителна схема и схемите от същия вид. Прилагането на този принцип не предполага националната

правна уредба да се прилага еднакво към всички професионални социалноосигурителни схеми на държавата членка, включително към тези, които не попадат в обхвата на член 2, параграф 1, буква е) от Директива 2006/54.

75. Пето, запитващата юрисдикция посочва, че след влизането в сила на разглежданата правна уредба пенсията на един от жалбоподателите в главните производства, откакто се е пенсионира, е намаляла с 25 % спрямо правилната индексация вследствие на инфлацията. В писмените си становища жалбоподателите в главните производства твърдят, че като държавни служители, обвързани с работодателя си със служебно правоотношение от публичноправен характер, решаващото обстоятелство е, че са полагали труд, съответстващ на възнаграждение, което понастоящем е предмет на последващо намаление. Според мен обаче това положение попада в обхвата на националното право и на социалната политика, която държавата членка възнамерява да води. Всъщност правото на Съюза не изисква размерът на пенсиите за осигурителен стаж и възраст да следва процента на инфлация и да остава стабилен в реално изражение. Що се отнася до член 157 ДФЕС, и по-конкретно до Директива 2006/54, чието тълкуване се иска, тези разпоредби предвиждат само прилагането на принципа на равно третиране на мъжете и жените, в рамките на който, както беше посочено, намаляването на разликата между размера на финансираните от държавата пенсии за осигурителен стаж и възраст представлява законосъобразна цел на социалната политика, в рамките на която държавите членки разполагат с широка свобода на преценка.

76. Като цяло ми се струва, че първите пет довода на запитващата юрисдикция се отнасят до евентуалните ограничения на свободата на действие на дадена държава членка в областта на социалната политика. Сами по себе си те не се отнасят до принципа на равно третиране в професионалните социалноосигурителни схеми по смисъла на член 5 от Директива 2006/54, който изисква в рамките на такава схема да се гарантира равно третиране на мъжете и жените.

77. Накрая, запитващата юрисдикция иска да установи дали преференциално третиране на жените във връзка с увеличението на пенсиите за осигурителен стаж и възраст, поради това че в миналото са били третирани по-неблагоприятно в професионалния живот, представлява законосъобразна цел по смисъла на член 157, параграф 4 ДФЕС. В това отношение следва да се припомни, че съгласно практиката на Съда тази разпоредба не е приложима за национална правна уредба, ако тя се ограничава до отпускането на жените на по-висока пенсия, без при това да решава свързани с професионалната им кариера проблеми и явно без това увеличение да може да компенсира възникналите в резултат на това за тях неблагоприятни последици посредством помощ, която да осигури на практика пълна равнопоставеност между мъжете и жените в професионалния живот⁴⁰.

78. От това според мен следва, че освен ако не се установи друго при проверките, които следва да извърши запитващата юрисдикция, правна уредба като разглежданата в главните производства се прилага последователно и систематично.

79. В заключение бих искал да подчертая, че както е посочила запитващата юрисдикция във втория преюдициален въпрос, статистически значително по-високият брой мъже в категорията на лицата, получаващи по-високи пенсии за осигурителен стаж и възраст се дължи на липсата на равни възможности на жените спрямо мъжете в областта на

⁴⁰ Вж. в този смисъл решение от 12 декември 2019 г., Instituto Nacional de la Seguridad Social (Добавка към пенсията на майките) (C-450/18, EU:C:2019:1075, т. 65 и цитираната съдебна практика).

заетостта. Всъщност разликите в размерите на пенсиите на мъжете и на жените исторически произтича от различното им професионално развитие. Според мен прилагането на принципа на равно третиране в професионалните социалноосигурителни схеми, предвиден в член 157 ДФЕС и Директива 2006/54, няма за цел да запази това неравно третиране, като остави мъжете в значително по-благоприятно положение. От това следва, че изискванията за обосноваване на евентуална непряка дискриминация, основана на пола, трябва да са съответно по-ниски⁴¹.

80. С оглед на изложените съображения предлагам на втория въпрос да се отговори, че член 157 ДФЕС и член 5 от Директива 2006/54 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, която предвижда годишно адаптиране на пенсиите за осигурителен стаж и възраст на държавните служители под формата на прогресивно намаляващо увеличение с пълно изключване над определен размер на пенсията, ако тази правна уредба засяга неблагоприятно значително по-голям брой мъже, отколкото жени, при условие че посочената правна уредба е обоснована от обективни фактори, които не са свързани с каквато и да било дискриминация, основана на пола.

V. Заключение

81. По изложените съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд, Австрия) преюдициални въпроси по следния начин:

- „1) Протокол (№ 33) относно член 157 ДФЕС и член 12 от Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 година за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите трябва да се тълкуват в смисъл, че предвиденото в тези разпоредби ограничаване във времето на действието на принципа на равно заплащане на мъжете и жените не се прилага към национална правна уредба относно предоставяни в рамките на професионална социалноосигурителна схема обезщетения, предвиждаща годишно адаптиране на пенсиите за осигурителен стаж и възраст след 1 януари 1994 г., включително когато част от периодите на заетост на съответното лице са преди тази дата.
- 2) Член 157 ДФЕС и член 5 от Директива 2006/54 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, която предвижда годишно адаптиране на пенсиите за осигурителен стаж и възраст на държавните служители под формата на прогресивно намаляващо увеличение с пълно изключване над определен размер на пенсията, ако тази правна уредба засяга неблагоприятно значително по-голям брой мъже, отколкото жени, при условие че посочената правна уредба е обоснована от обективни фактори, които не са свързани с каквато и да било дискриминация, основана на пола“.

⁴¹ Вж. в този смисъл заключението на генералния адвокат Kokott по дело НК (Професионални пенсии на служители на ръководни длъжности) (C-223/19, EU:C:2020:356, т. 76).